

Lancelot Crane rajza.

London, 1900. március 20.

Minden áldott nap együtt vagyok vele reggeltől estig.

Kijár a kommencióm az asztalánál, ott ülök rendesen mellette a „hármás padon“, melyet maga tervezett, maga faragott, maga festett s melynek ékes piros betűi nyilván hirdetik:

„A seat for three where host and quest may side by side pass toast or jest and be their number two or three with elbow room and liberty what need to wander east or weast.“

„A book for thought a nook for rest and meat for fasting or for fest in fair and equal parts to be a seat for three.“

„Then give youl plearant company for youth or eld a shady tree a roof for council or sequest a corner in a homely nest free equal and fraternally a seat for three.“

És ezt a nagy embert mindig csak embernek látom, csudálatos, nagyszívű embernek.

Ne is várják, hogy nagyképűsködve úgy foglalkozzam vele mint a művészszel. Ahhoz gyöngé az én tollam.

Ruskin, Morris, Rosetti, Crane neve a műtörténelem és az iparművészet történetének lapjain a legfényesebb nevek.

Crane neve szinte parancsolja, hogy: „engem csak hódolat illet meg, nem bírálát...“

Tehát a mint mondám, nem a művészszel foglalkozom most, hanem csak az emberrel, a kit pongyolában látok a családi körben, az íróasztal mellett, a stafelia előtt, a chatedrán...

Életrajzi adatait szóról-szóra lefordítom a „Who's who“-ból. Ime:

„Walter Crane festő, dekorátor, rajzoló, könyv illusztráló, író, költő, socialist a „Royal College of Art“ igazgatója, született Liverpoolban 1845 aug. 15-én. Atyja Thomas Crane festő, nősült 1871-ben, neje Mary frances Andrews művésznő. Első kiképzését atyjától nyerte, s azután teljesen maga fejlesztette tehetségét. Nem tanult semmiféle iskolában. Első illusztrált műve, a „The New forest“, 1863-ban jelent meg, első művét 1862-ben állította ki a Royal Academián. Páris és München kiállításainak arany- és ezüst-érmeit több ízben nyerte. Nagy és érdemes működést tanusított a modern iparművészet fejlesztése körül. Maga is példát adva minden tehetségével. Előadásai a „Society of Art“-ban nagy jelentőségű események. Az „Art und Craft-Society“ megalakulása az ő érdeme s ennek elismerésül annak elnökévé választották. A South-Kensington művésziskolája

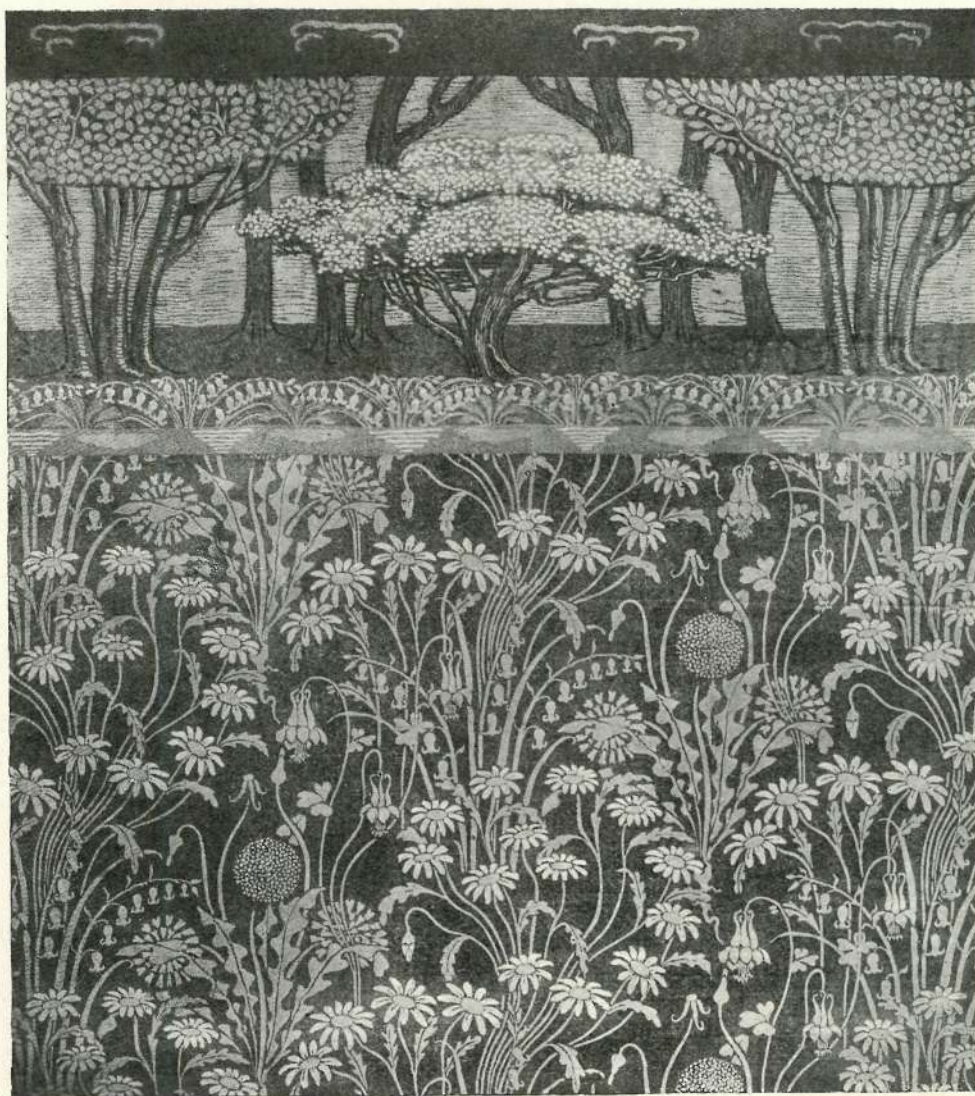
RELIEF.

MENNYEZET KÁRPIT.

RELIEF.

FALI KÁRPIT.

vizsgálóbizottságának elnöke, úgyszintén a manchesteri és University Extension Collegének is. Megjelent művei:

„Picture Books“ (1865–76), „Baby's Opera“ (1877), „Baby's Banquet“ (1879), „Mrs. Mundi“ (1875), „Pan Piper“ (1872), „Grim's Story“ (1882), „First May“ (1883), „The Sirens Tree“ (1885), „Baby's Own Esop“ (1886), „Flora Feast“ (1889), „Queen Summer“ (1891), „Claims of decorative Art“ (1892), „Renascent“ (1892), „A Wonder Book“ (1892), „The old Garden“ (1893), „Decorativ illustration of book“ (1896), „Fairie Queene“ (1895–97), „Calender“ (1897), „The Bases of Design“ (1898) és sok más.

Leghíresebb festményei: „Renascent of Venus“, „Fate of Pherephone“, „Sirens Tree“, „Europa“, „Freedom“, „The Bridge of Life“, „La belle Dame sans Merci“, „Neptunes Horses“, „The Swain Maidens“, „Englands Emblem's“, „Britania's Vision“, „The Wald's Conqueros“.

Dekorativ munkái közül több kandalló a padockhursti frizek, a chicagói „Women's Christian Temperance“ paneljai, Sir Leighton mesés arab mozaik hall-ja.

Szórakozása: lawn-tennis, bicikli.

Klubja: —.

*

Klubja az nincs.

A klubbot a hajléktalanok menhelyének tartja. Mindene a családja. És ez a kis család minden tagja érdemes erre a nagy szeretetre. Minden házanépe művészlélek és csodálatos harmoniában olvad össze.

Neje művei híresek. Remekül himez. A mester rajzait festi ki tűjével, selymével. Már két könyvet írtak tündérujja remekeiről.

Idősebb fia, Lionel Francis Crane, építész s az alig 24 esztendő gyerekmber tervei, különösen tipicus angol falusi lakházai nagy tetszésnek örvendenek. Most a „Royal Academia of Art“ kiállítását dominálja.

A Mester büszkesége kisebbik fia, Lancelott. Ős erő, igazi genie ez a fiú. Már öt esztendő korában ott dolgozott az apja mellett. Érdekes, hogy nevelte művészsze Crane ezt a fiút. Láttam egy kis könyvtárra való vázlatkönyvet, melyet három-négy esztendő fiának rajzolt tele a Mester, hogy az azt kipingálja. Mennyi naiv, kedves humor és milyen mélységes emberi sziv és lélek nyilvánul azokban... Szinte szeretném, ha egyszer valamely lapban alkalmam lenne azokat megösmertetni. Lancelott teljes kiképzését atyjától nyerte. Csak az elméleti tárgyakat hallgatja az akadémián. Az ebéd-
lőjük pompás kandallóját ő tervezte 12 éves korában s a bronz-veretű művek az ő keze ügyességét hirdetik. És megjegyzem, hogy nem azon csudagyerekek közül való, a kik egy pillanatra elkápráztatnak fényükkel, mint a rakéta és sötétség marad utánok. Ez a fiu maga a szorgalom, a szerénység és a törekvés. Mindenki úgy tekint, mint a „comming men“-t, a „jövő emberét“. Első nagyobb tájképe most lesz kiállítva a tavasz a „New Gallery“-ban. — Milyen örömmel beszél erről a Mester...

Leánya Beatrice, a ki most boldog menyasszony, szintén tehetséges piktor.

*

A Mestert ez idő szerint roppant elfoglalják a kiállítások. Páris, Berlin, Liverpool. Azután Budapest...

Harmadfél hónapja élek vele, velök. Ez idő óta aligha volt nap, hogy a magyar művészi viszonyokról ne beszélünk volna.

Nagy érdeklődéssel hallgatta, a mit az „Iparművészeti társulat“ működéséről, népiparunkról, Zsolnayról, Lechnerről, Wartháról, Gyarmathyné népéről beszéltem. A társulat lapja nagyon tetszett neki s az arról való véleményét, úgy tudom, meg is írta Györgyi

Kálmán úrnak*, a kinek szives figyelméből csak az elmúlt napokban kapta meg a millenniumi emlék-könyvet, melyről a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkozott volt.

Látva fényes iparművészeti pozícionkat (no meg egy kissé az én nógatásomra is) úgy határozta a Mester, hogy ez év szeptember vagy októberében Budapesten az Iparművészeti múzeumban műveiből kiállítást rendez.

Dekoratív frizek és panelek, szobrok, bútorok, hímzések, könyvek, legyezők, tapéták, jelmezrajzok, illusztrációk, ex-librisek, pecsétek, szövetek, selymek, damasztok, agyag- és üvegtárgyak, ablakok egész legiója lesz ott látható. Úgyszólván minden alkotása ennek a nagy zseninek.

Ma kaptuk a levelet, hogy tervét kész örömmel támogatják K. Lippich Elek, Ráth György és Radisics Jenő urak, — s mi már ma hozzáfogtunk a kollekcio összeállításához . . . .

*

Otthona olyan mint egy múzeum. Az antik és a modern műipar remekei vannak itt felhalmozva. Ezreket érő dolgok.

Különösen szép az ebédlő. Finom érzékkel, művész ízléssel van ott összhangba hozva sok periodus változatos terméke. Legszebb darabja azonban az a hármastól, mely a képen is látható. Rendkívül finom, ízléses és ötletes munka. És különösen szép ennek a szobának a kárpitja is. Mindkettő a Mester műve.

A szoba falait családi képek díszítik. Ide került az a kép is, melyet a Mester nejeéről festett Rómában 1872-ben. A napokban vette meg Mrs. Crane egy árverésen.

Ép asztalnál ültünk estebédnél, a mely roskadozik a pompás antik ezüst, kristály, porcellántól, a mikor hazahozták a képet.

A terem sok gyertyája művészi világitásánál olyan jól festett a Mester bársony kabátja, a mistress mindig orginális és artisztikus toiletteje, a fiatalság fényes plastronjai és az inasok fantasztikus livreéje . . .

Az ebéd végét járta. Édességek, gyümölcsök, pezsgő volt csak még az asztalon.

Elmerülve nézte a Mester a képet.

— „Emlékszik édes“ — szólt a feleségéhez — „milyen körülmények között készült ez a kép? Napokig alig volt mit ennünk, olyan nyomoruságban éltünk. Már-már csak füge volt a napi eleségünk, mikor egy műkereskedő megkönyörült és megvette ötven lirán.“

Azután egy könny gördült végig komoly, okos arcán.

És én úgy láttam, hogy mindnyájunknak nedvesen csillog a szeme . . . .

*

Csupa szív ez az ember.

A fiatal nemzedék útját szeretettel, lelkesedéssel egyengeti . . .

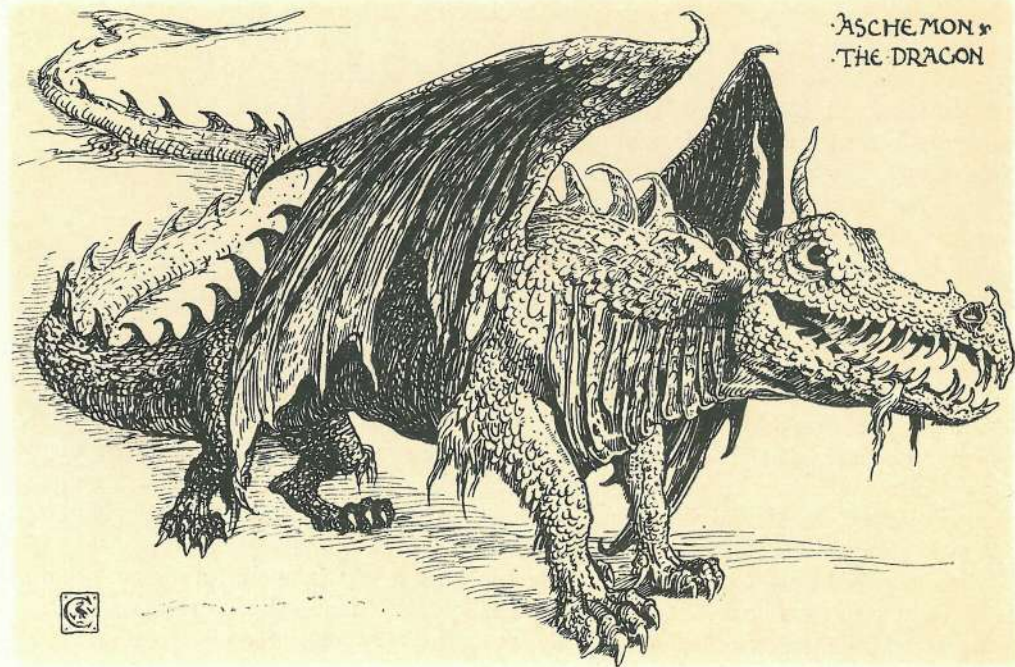
Száz és száz módját találja annak, hogy azokon segítsen, hogy azokkal jót tegyen és mindig kímélettel, gyöngéden.

Alig mulik el nap, hogy a külföldi posta ne hozzon egy csomó rajzot, képet a continensről, kritikát, angol lapokban való közlésüket kérve. Ez a nagyon elfoglalt ember, a kinek minden perce drága, mégis talál időt, hogy egy pár buzdító sort vessen papírra s ha csak egy kissé valamire való is a munka, kijárja, kilevelezi annak értékesítését.

Sokat, nagyon sokat tudnék én erről beszélni, a ki csak senki és semmi, a ki idejött a messze idegenbe ambícióval, lelkesedéssel s a ki most úgy érzi, hogy szárnyai nőnek . . .

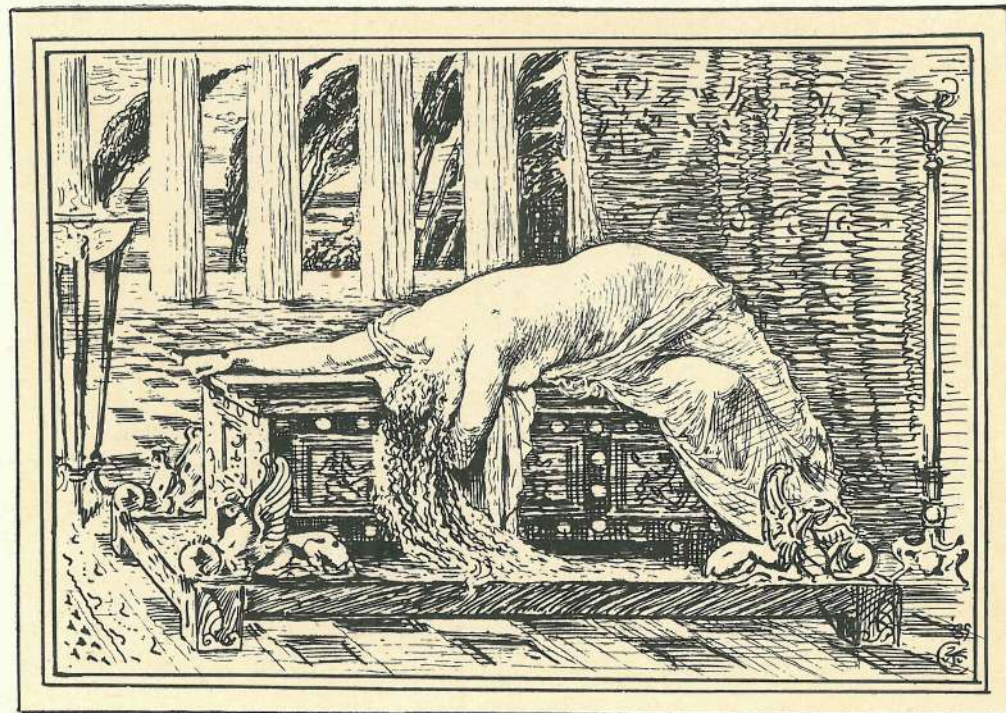
Rozsnyay V. H. Kálmán.

* E levél utolsó sorát *magyarul* írta a mester; reprodukcióját a 154. sz. lapon közöljük.

ASCHE MON or
THE DRAGON

VIGNETTA.

PANDORA.

WALTER CRANE

PLAKÁT.

JELMEZ FRIZ.

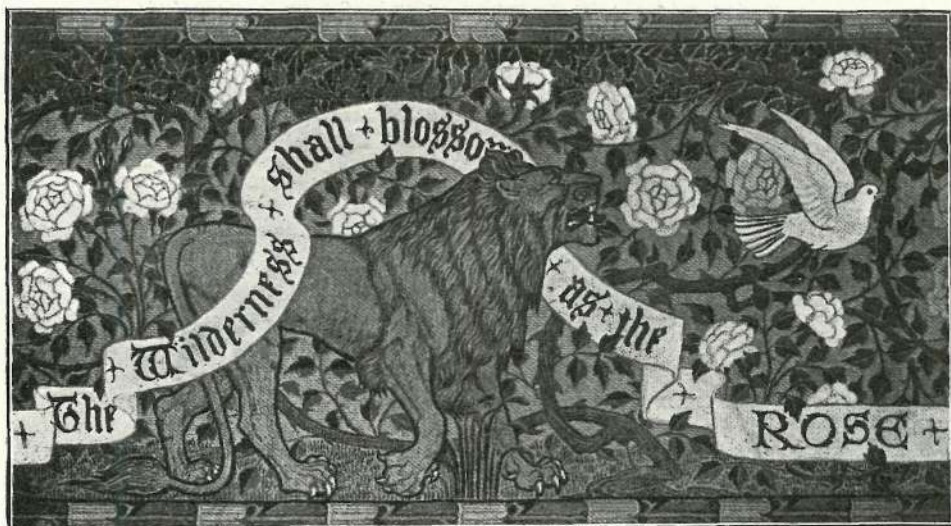
DANTE VIZIÓJA. HIMZETT PANNEAU.

MAJOLIKA KÉP.

DÍSZEDÉNYEK.

..... EBÉDLŐ FRÍZ. ....
(EREDETIJE A PÁRISI KIÁLLÍTÁSON VAN.)

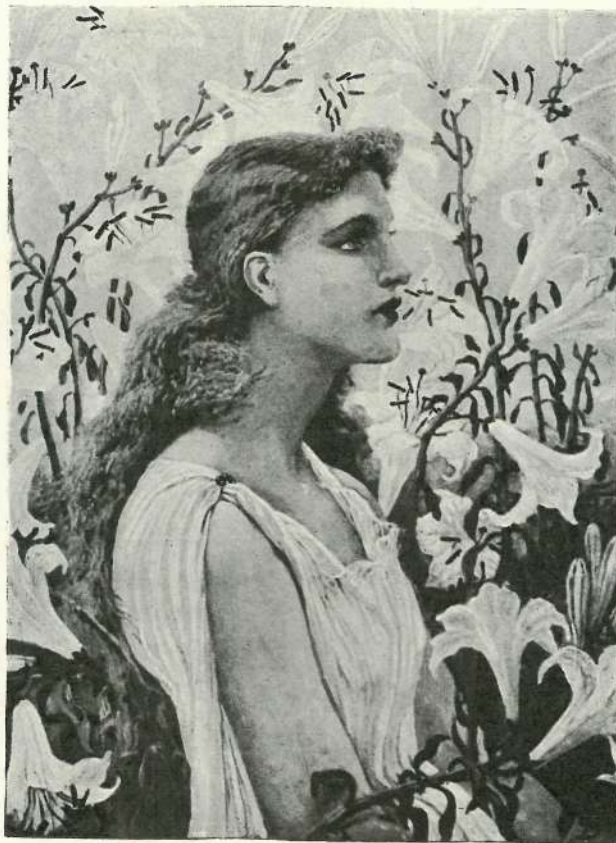
LANCELOT CRANE

EX LIBRISE. ...

A F. ÉVI MÁJUS 1-ÉN TARTOTT MUNKÁS ÜNNEP ALKALMÁBÓL.

„LILIAM.” FESTETT KÁLYHA ELLENZŐ.

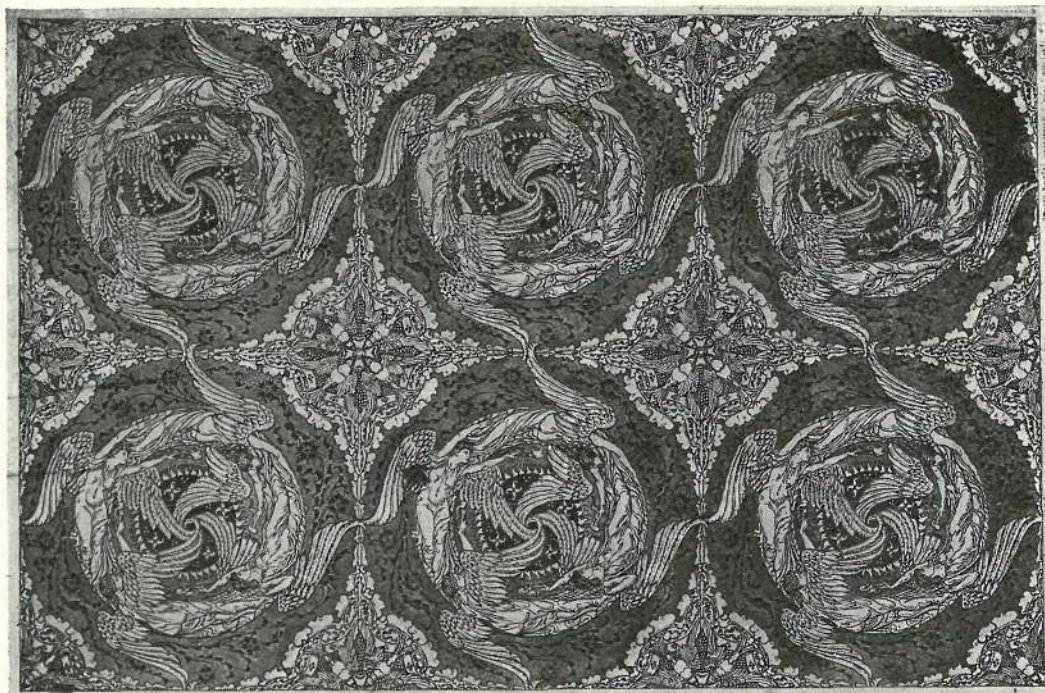
• SZT. CECILIA •

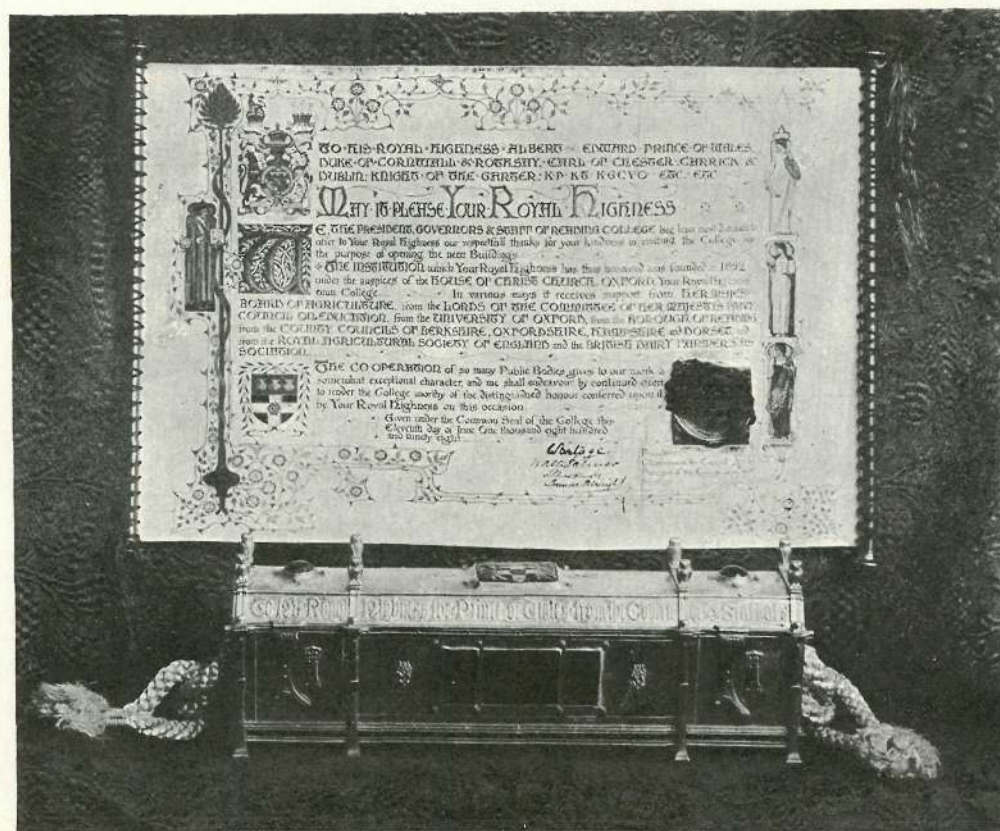
ÜVEGFESTMÉNY.

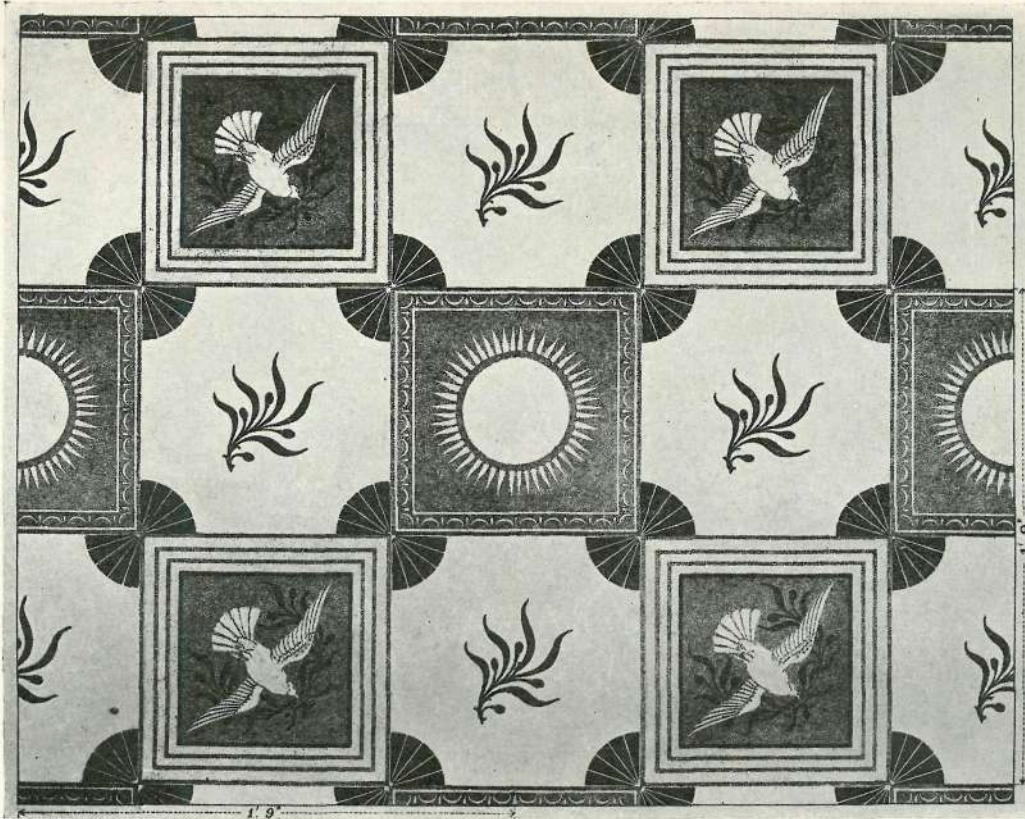
SZT. GYÖRGY, FESTETT PANNEAU.

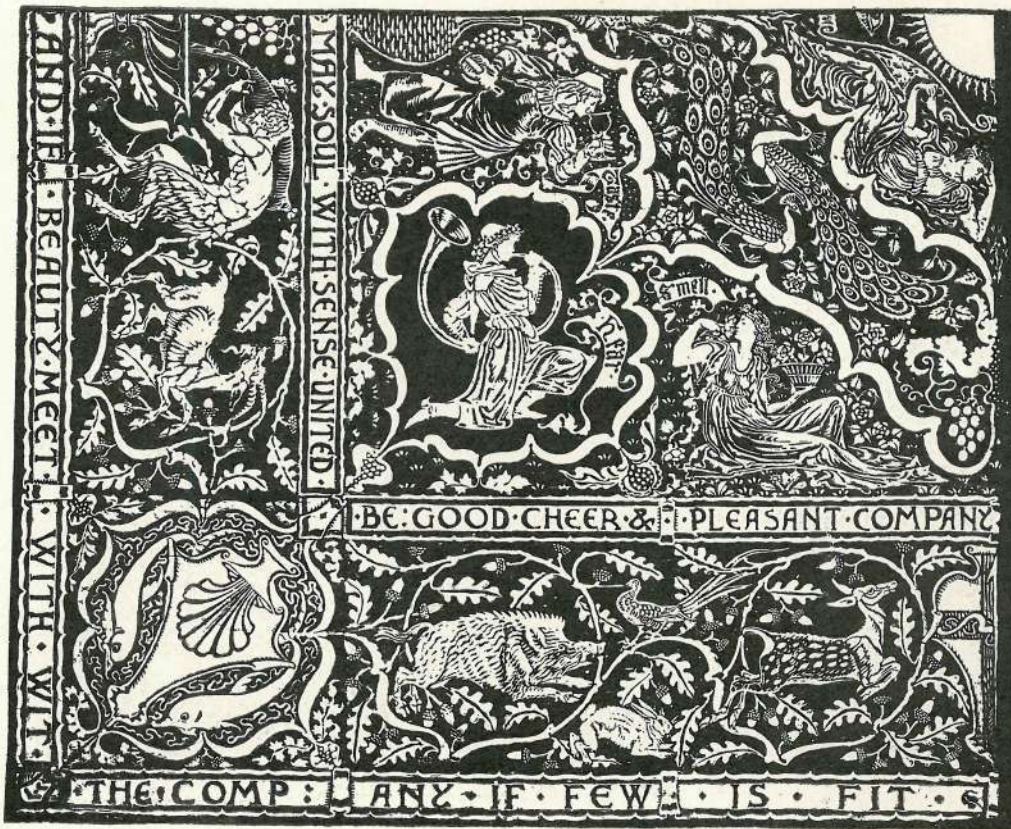
MENNYEZET PAPIR.

ÜDVÖZLŐ IRAT ÉS SZEKRENYE.

MENYEZET PAPIR.

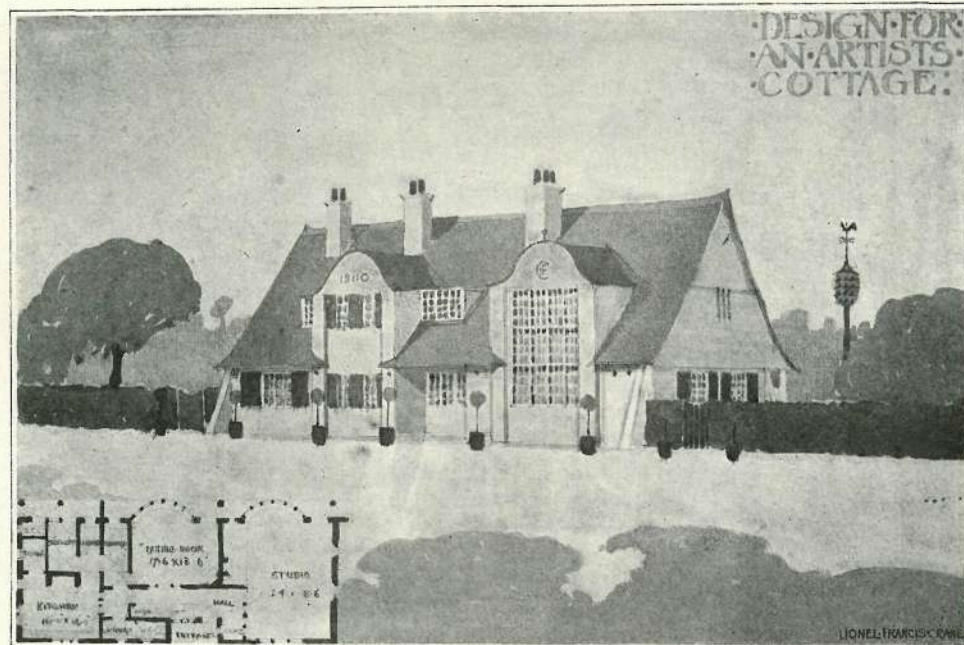

KAMUKA ABROSZ.

»KERÉKPÁR«

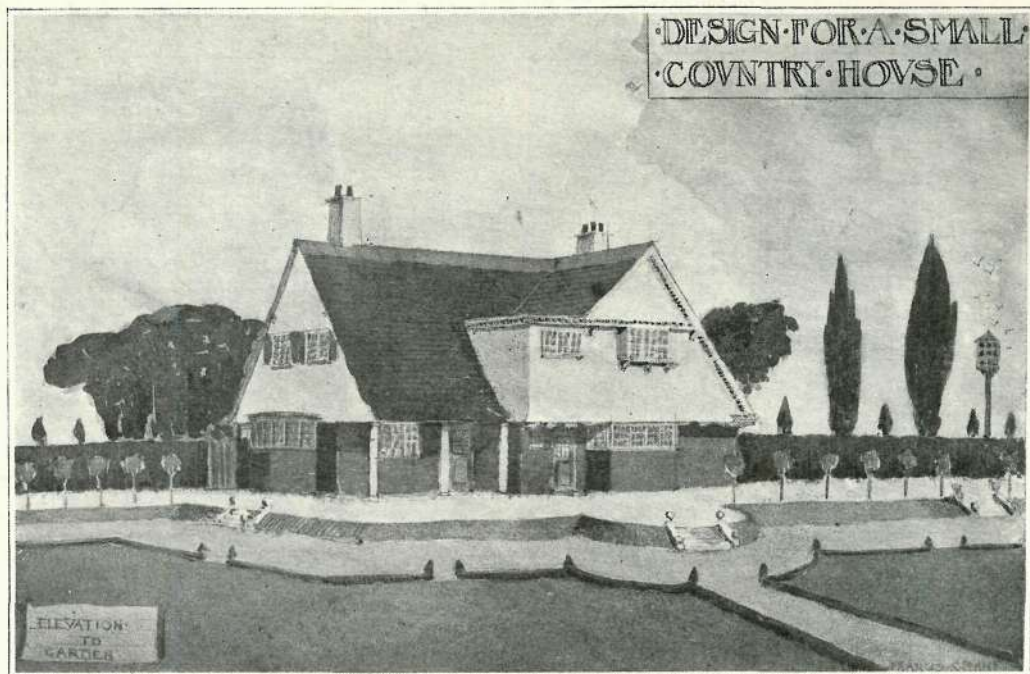

◦ RELIEF. ◦

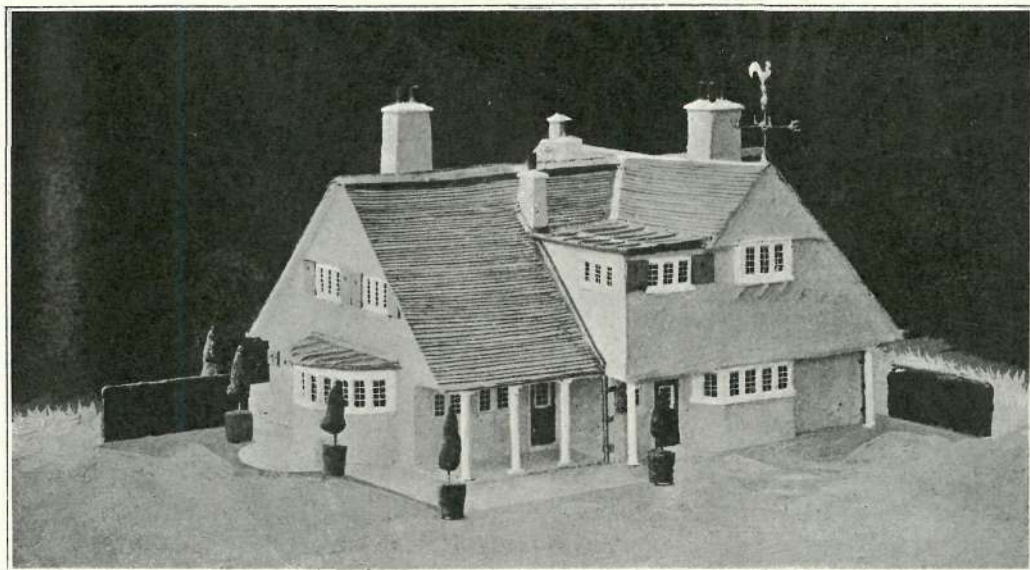
LIONEL CRANE.

MŰTEREM TERVE.

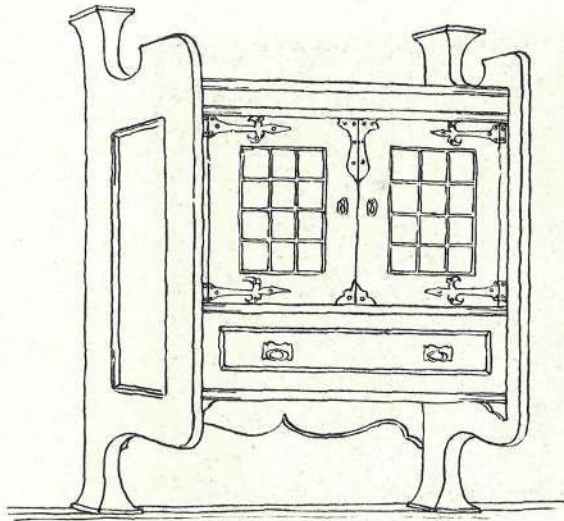
LIONEL CRANE.

FALUSI LAKHÁZ.

LIONEL CRANE.

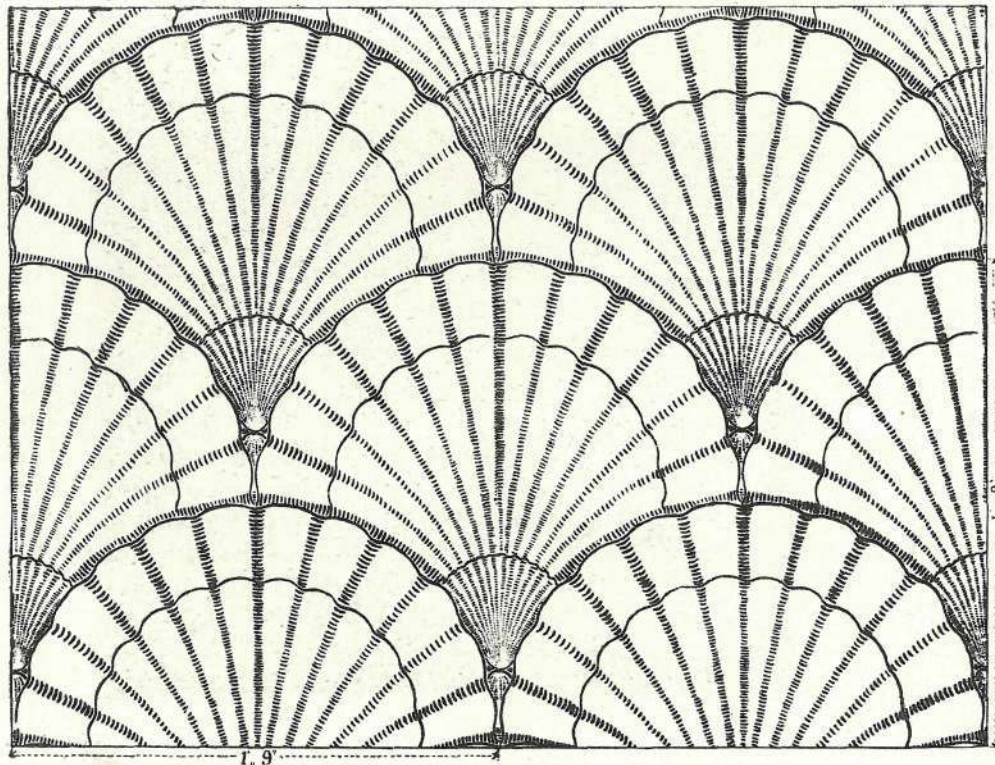
NYARALÓ.

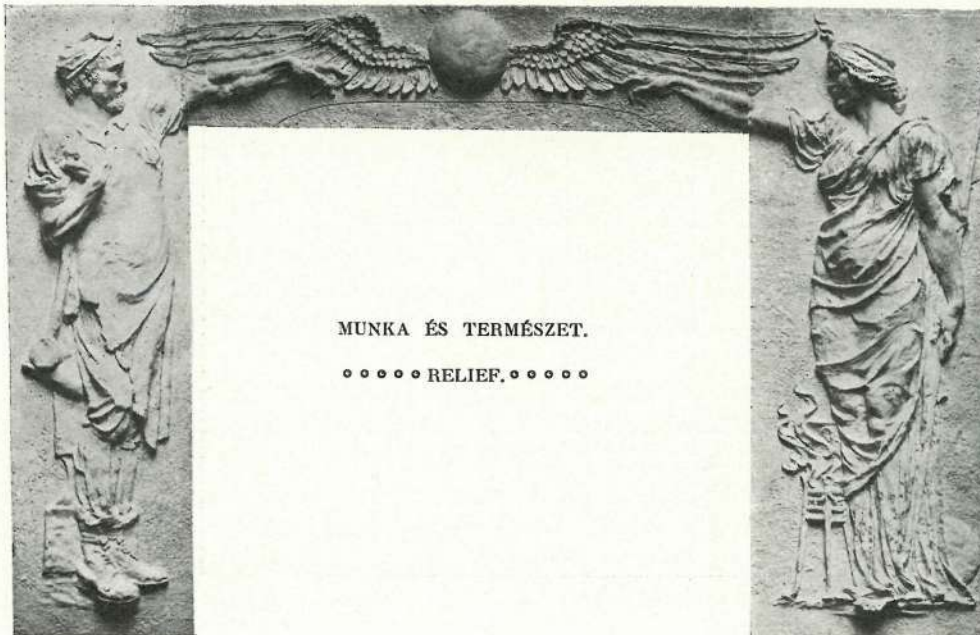
FALI SZEKRÉNY.

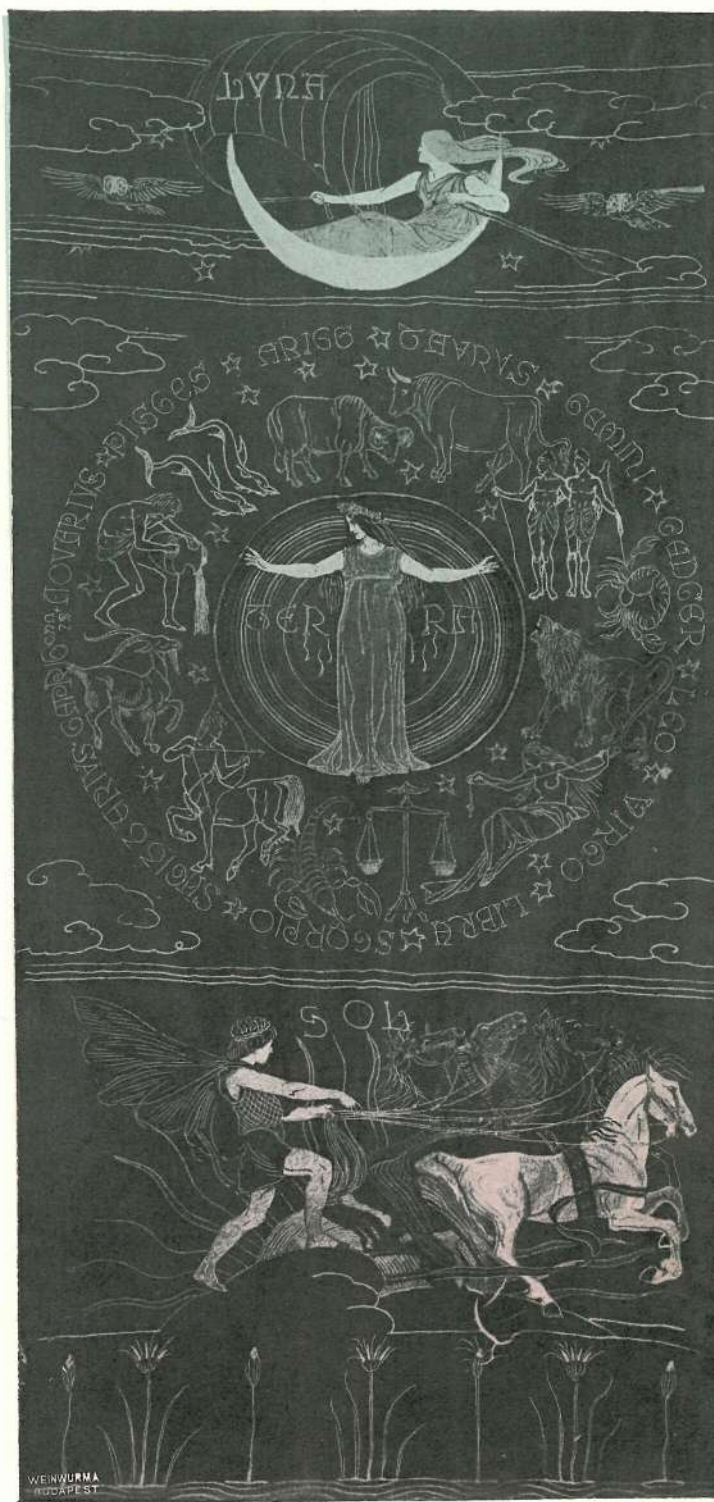
••EX LIBRIS••
MORRIS MAYNAK
RAJZOLTA W. C.

FALI KÁRPIT.

WALTER CRANE

Az Athenaeum irisnyomása.

A FÖLD, A NAP, A HOLD.

Himezte Mrs. CRANE.